

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА У СУДІ АДВОКАТОМ

Юшкевич Олена Геннадіївна

к.ю.н., доцент, доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліцейстики факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

Основною новелою процесуального законодавства з 01 січня 2019 року стала вимога представництва у судах усіх інстанцій виключно адвокатами [1]. Зокрема, до Конституції України [2] додано ст. 131-2, яка передбачає, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Нагадаємо, що в Перехідних положеннях Конституції України [2] законодавець, розуміючи всю радикальність нововведення, вирішив «адвокатську монополізацію» запуснути поступово, встановивши згідно з п. 11 ч. 161 розділу XV Конституції України такі відтермінування: у Верховному Суді та судах касаційної інстанції – до 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – до 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – до 1 січня 2019 року.

Поряд з цим Перехідні положення Конституції України містять застереження, за якими представництво в суді у провадженнях, розпочатих до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)", здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним чинності, – до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню". Відтак, відправними точками для відліку «адвокатської монополізації» є дата набрання чинності Законом № 1401-VIII– 30.09.2016 р. [1], а також правильне розуміння юридичного змісту

таких понять, як "початок провадження" і "ухвалення у справі остаточного судового рішення, яке не підлягає оскарженню" [3]. Аналіз судової практики дозволяє зробити висновок про відсутність єдиного розуміння зазначених понять як у адвокатів, так і у суддів.

Виникають також питання належного підтвердження повноважень адвокатів. У більшості випадків адвоката асоціюють з договором про надання правової допомоги та ордером, якими останній підтверджує свої повноваження. Такі асоціації виникають внаслідок застосування методу аналогії між кримінальним процесом, справами про адміністративні правопорушення та іншими видами юридичного процесу. Застосування цих аналогій допускають не лише досвідчених юристи, а й судді. Водночас детальний аналіз законодавства дає підстави розширити згаданий вище перелік. Зокрема, статтею 26 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" [4] визначено, що адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Водночас цією ж статтею передбачено, що документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути: договір про надання правової допомоги; довіреність; ордер; доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Окрім цього, міститься посилання для з'ясування цього питання до відповідних процесуальних кодексів - повноваження адвоката як ... представника в господарському, цивільному, адміністративному судочинстві ... підтверджуються в порядку, встановленому законом.

Так, відповідно до ст. 59 Кодексу адміністративного судочинства України [5] повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України "Про адвокатуру і адвокатську діяльність".

Водночас разом з довіреністю до суду мають бути подані копія або витяг з договору про надання правової допомоги згідно зі статтею 26 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" [4], а статус адвоката повинен бути підтверджений додатково свідоцтвом про право на зайняття адвокатською

діяльністю відповідно до статей 6, 12 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" [4]. Те саме стосується адвокатів, які вступили у процеси, розпочаті до 30.09.2016 р., як "звичайні представники".

Висновки: Таким чином, узагальнюючи наведене, відмітимо, що наразі не виникає проблем із справами, де провадження порушене після 30.09.2016 р. Щодо справ, які розпочаті раніше, й надалі застосовуються старі правила аж до винесення остаточного рішення, яке не підлягає оскарженню. У цьому сенсі виникають труднощі. Стосовно документів, що підтверджують представництва у суді адвокатом, наразі необхідно додавати договір про надання правової допомоги, довіреність, ордер або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Дацків А. Проблемні питання адвокатського представництва в судах у світлі конституційних змін. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010519.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України: закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n9982>.